

UPOKOJENEC

GLASILO BANOVINSKEGA DRUŠTVA DRŽAVNIH IN SAMOUPRAVNIH UPOKOJENCEV ZA DRAVSKO BANOVINO

št. 8.

Ljubljana, dne 20. avgusta 1940.

Leto V.

Uredništvo in uprava: Wolfova ulica št. 10. Tel. 4553. Izhaja enkrat mesečno.

Novo razočaranje

Jedva so si upokojenci opomogli od velikega razočaranja, ki ga jim je prinesla uredba o povišanju doklad upokojencem z dne 8. marca 1940, že je prišlo nad nje drugo razočaranje z uredbo z dne 31. julija o izredni dokladi državnim nameščencem in upokojencem.

Ko je ostal velik del upokojencev po uredbi z dne 8. marca 1940. na nerazumljiv način brez vsakega poviška, smo se tolažili, da se bo to popravilo z uredbo, ki bo prinesla aktivnim uradnikom in upokojencem izredne dodatke z ozirom na **nastalo draginjo**. To upanje je bilo tembolj upravičeno, ker se nam je reklo, da je uredba z dne 8. marca 1940 samo vrnila nekaj tega, kar se je upokojencem tekom let odvzelo s ponovnimi odtegljaji, in da se bo draginja upoštevala z novo uredbo, ki pa upokojencem ne more dati izrednih doklad z ozirom na draginjo prej, nego jo prejmejo **aktivni** državni nameščenci.

Ko je gospod minister financ dne 31. julija t. l. v svojem ekspoziju o proračunskih dvanajstinah izjavil, da dobé državni nameščenci do vštete V. skupine **in upokojenci** s 1. septembrom izredno doklado 100—200.— din mesečno in po 50.— din za vsakega otroka, smo bili prepričani, da bodo to pot deležni poviška tudi vsi tisti, ki so ostali po prvi uredbi brez njega. Kakšno ogromno razočaranje pa se je polastilo vseh upokojencev, ko se je objavila nova uredba, ki jo prinašamo na drugem mestu, in ko so spoznali, da veljajo doklade **le za aktivne nameščence, ne pa tudi za upokojence**, ker niti prvi niti drugi člen uredbi ne omenjata upokojencev. Samo čl. 3 te uredbi navaja tudi upokojence, češ, da velja sprednji odstavek, ki govori o izredni dokladi za vsakega otroka po 50.— din na mesec, tudi za upokojence.

Če pa stvar bolje preudarimo, spoznamo, da je gotovo malo upokojencev, ki bi imeli otroke še v starosti, ki daje pravico do doklad, pretežno število upokojencev pri tem določili sploh ne pride v poštev. Tako so torej upokojenci tudi po tej drugi uredbi ostali brez poviška in brez pomoči v svoji hudi in obupni borbi zoper nara-

ščajočo draginjo, tako da s strahom gledajo v bodočnost, kako bodo krili stroške preživljanja za sebe in svojo rodbino, če bodo še dalje rasle cene vsem življenjskim potrebščinam v taki meri **kakor** doslej.

Kako je prišlo do tega, si res ne moremo razlagati drugače, kakor da je gospod finančni minister prezrl, da v prvem členu, v katerem je govor o izrednih dokladah, niso imenovani tudi upokojenci. Kako bi bilo drugače mogoče, da bi bil pri sprejemu novinarjev v Ljubljani v svojem ekspoziju izjavil: Sedaj lahko objavite, da bo jutri ali pojutrišnjem izšla uredba, ki je že podpisana, o izredni dokladi državnih uslužbencev **in upokojencev**.

Kakor je našim članom znano, smo takoj, ko je izšla prva uredba, opozorili poslevodeče bratsko društvo v Zagrebu, da posreduje v ministrstvu financ zaradi poprave novih krivic, in storili smo tudi potrebne korake, da se sporazumemo z ostalimi banovinskimi društvi državnih in samoupravnih upokojencev, na kak način bi se najprej dosegla poprava omenjenih krivic. Razvila se je živahna korespondenca med nami in zagrebškim društvom, kakor tudi med splitskim društvom, vršili so se razgovori o tem vprašanju, ali bi bil potreben sestanek vseh društev in vnovična deputacija na merodajnih mestih. Žalibog se je pokazalo, da ni več tistega soglasja med posameznimi banovinskimi društvi, ki bi bilo potrebno, da bi se s tem večjo gotovostjo dosegel uspeh. Vrhutega smo pri sondiranju razpoloženja morali ugotoviti, da se je to razpoloženje na merodajnih mestih za naše organizacije poslabšalo in da ni mnogo upanja, da bi bila v doglednem času tam sprejeta naša deputacija.

Uredba o izrednih dokladah državnih nameščencev, delavcev in upokojencev

Dne 1. avgusta t. l. je izšla uredba o izrednih dokladah za državne uslužbence in upokojence, ki jo je dan poprej napovedal finančni minister v svojem ekspoziju o proračunskih dvanajstinah. Uredba se glasi:

Člen 1.

Aktivnim državnim uslužbencem, za katere veljata zakon o uradnikih in zakon o državnem prometnem osebju, pripadajo poleg rednih prejemkov naslednje izredne osebne doklade:

Zagrebško društvo je v svesti si svoje dolžnosti kot poslevodeče društvo z raznimi predstavkami opozorilo merodajna mesta na vse nedostatke uredbe z dne 8. marca 1940 in zahtevalo, da se uredba revidira, odnosno popravi. Vse te predstavitve je priporočal tudi višji svetnik g. Nikola Rukavina, ki je bil svojčas v komiteju za sestavo uredbe. Na te svoje predstavitve je prejelo zagrebško društvo iz kabineta ministra financ dne 20. julija obvestilo, da se pripravlja načrt uredbe o izpremembi zakonskih predpisov, ki se nanašajo na doklade državnih upokojencev. Nato je izšla dne 31. julija uredba o izrednih dokladah za državne nameščence in upokojence, ki pa je glede osebnih doklad, kakor je znano, zopet prezrla upokojence in jih upoštevala samo glede povišane doklade za otroke.

Medtem je tudi splitsko društvo državnih upokojencev na svojo roko sklicalo sestanek delegatov v Beogradu za dan 23. julija t. l., vendar ni našlo pričakovane odziva.

Ako obvestilo iz kabineta ministrstva financ ni imelo v mislih nove uredbe za upokojence, temveč le uredbo o izrednem dodatku za državne nameščence in upokojence, ki pa je nas popolnoma razočarala, potem bo treba znova začeti križev pot posredovanja, da se ali izpremeni uredba z dne 8. marca ali pa uredba z dne 31. julija t. l. v tem smislu, da postanejo **izredne doklade z ozirom na draginjo deležni tudi upokojenci!** V ta namen je ljubljansko društvo državnih in samoupravnih upokojencev, ki ga je pooblastilo poslevodeče društvo v Zagrebu, brzojavno sklicalo sestanek delegatov vseh banovinskih društev državnih upokojencev za dan 14. avgusta 1940. v Beograd, da se posvetujejo o novih korakih za popravo krivice in dosego izredne doklade z ozirom na draginjo tudi za upokojence.

V draginjskem razredu

	I.	II.	III.
	mesečno din		
1. Uradnikom od 8. do vštete 5. položajne skupine	150.—	120.—	80.—
2. Uradnikom v 9. in 10. položajni skup.	200.—	120.—	100.—
3. Uradniškim pripravnikom ne glede na šolsko kvalifikacijo	150.—	120.—	80.—
4. Zvaničnikom	120.—	100.—	70.—
5. Služiteljem	100.—	80.—	50.—
6. Pogodbenim uradnikom, honor. uslužbencem, dnevničarjem, cestarjem in stalnim delavcem:			
a) z mesečnimi brutto dohodki do din 1000.—	100.—	80.—	50.—
b) z mesečnimi brutto dohodki od din 1001.— do 1400.—	120.—	100.—	70.—
c) z mesečnimi brutto dohodki od din 1401.— do 2600.—	150.—	120.—	80.—

Določila prednjega odstavka ne veljajo za uslužbence finančne kontrole.

Člen 2.

Izredna doklada pripada tudi vojnim uradnikom, ki po uredbi ministrskega

sveta iz septembra 1939 nimajo pravice do doklade na osnovi svoje kvalifikacije, kakor tudi uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnega posestva Belje in državne sladkorne tovarne na Čukarici, in sicer:

V draginjskem razredu

	I.	II.	III.
	mesečno din		
1. Nižjim vojnim uradnikom 4. razreda	200.—	160.—	100.—
2. Nižjim vojnim uradnikom 3., 2. in 1. razreda ter višjim vojnim uradnikom 4. razreda	150.—	120.—	80.—
3. Uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnih posestev na Belju in državne sladkorne tovarne na Čukarici:			
a) uradnikom, pogodbenim uradnikom in honorarnim služiteljem s skupnimi mesečnimi dohodki do din 1650.—, ne računaje rodbinske doklade	200.—	160.—	100.—
b) uradnikom, kontraktualnim uradnikom, honorarnim uradnikom s skupnimi mesečnimi dohodki od din 1651 do din 2600.—, ne računaje rodbinske doklade	150.—	120.—	80.—
c) uradniškim pripravnikom brez ozira na šolsko kvalifikacijo	150.—	120.—	80.—
č) zvaničnikom	120.—	100.—	70.—
d) služiteljem	100.—	80.—	50.—
e) dnevničarjem z mesečnimi brutto-nagradami do din 1000.—	100.—	80.—	50.—
f) dnevničarjem z mesečnimi brutto-nagradami od din 1001.— do 1400.—	120.—	100.—	70.—
g) dnevničarjem z mesečnimi brutto-nagradami od din 1401.— do 2600.—	150.—	120.—	80.—

Člen 3.

Vsem aktivnim državnim uradnikom, zvaničnikom, služiteljem, pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem in dnevničarjem v službi države, aktivnim oficirjem, vojnim uradnikom, podoficirjem in pogodbenikom v vojski in mornarici, aktivnim orožniškim podoficirjem, kaplarjem in redovom graničarskih čet, cestarjem in stalnim cestnim delavcem pripada za vsakega otroka, rojenega v zakonitem zakonu, pozakonjenega ali adoptiranega, izredna rodbinska doklada po

din 50.— mesečno. Ta doklada pripada, dokler otrok ni prekoračil 16. leta starosti. Po dovršenem 16. letu starosti pripada doklada samo otrokom, ki se redno šolajo, a to najdalje do dovršenega 23. leta starosti. Če sta mož in žena v državni službi, pripada doklada samo enemu izmed njiju.

Določila prednjega odstavka veljajo tudi za one, ki so v aktivni službi direkcije rečne plovbe, državnega posestva na Belju in državne sladkorne tovarne na Čukarici, kakor tudi za upokojence in osebe, navedene v 11. členu uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah državnih upokojencev iz januarja 1940.

Člen 4.

Izredne osebne in rodbinske doklade po tej uredbi se bodo pričele plačevati s 1. septembrom 1940. Kdaj se bodo ukinile, bo določil finančni minister v sporazumu s predsednikom ministrskega sveta.

Člen 5.

Izredne doklade po tej uredbi niso sestavni del rednih dohodkov, nego posebni prejemki začasnega značaja, tako da se ne vštejejo v osnovo za določitev pokojninskih prejemkov, ter se bodo izplačevale brez vsakih odtegljajev za davke, izredni prispevek, verski davek, prispevek za fond narodne obrambe, prispevek za uradniški pokojninski fond, prispevek za podporni fond pomožnega osebja v državni službi itd.

Člen 6.

Glede ureditve izrednih osebnih in rodbinskih doklad delavcev in dnevničarjev, zaposlenih pri državnih uradih, ustanovah in podjetjih, bodo v skladu z določili te uredbe izdali resorni ministri v svojem kompetenčnem območju potrebne odredbe, kolikor se to že ni zgodilo.

Člen 7.

Izplačevanje doklad se bo vršilo iz presežkov v okviru državnega proračuna iz leta 1940/41.

Člen 8.

Uredba bo dobila moč, ko bo objavljena v „Službenih novinah“.

Ljubljanska okolica v I. draginjskem razredu

„Slovenec“ z dne 16. julija 1940 je priobčil članek pod gornjim naslovom, v katerem poroča:

„Z odlokom kr. banske uprave z dne 13. marca 1938 se je I. del gradbenega zakona razširil na ozemlje upravne občine Polje in še na druga v ljubljanski okolici. Ali drugače povedano: pod širši gradbeni okoliš mesta Ljubljane so prišle sledeče občine: Polje, Ježica, Rudnik, Št.

Vid nad Ljubljano, Šmartno pod Šmarno goro in Podgorica, vse te občine v celoti. Od občine Dobrava pa vasi Kozarje in Stranska vas; od občine Dobrunje pa vse vasi v ravnini.

Po zakonu spada v I. draginjski razred ne samo Ljubljana, temveč tudi vse občine in vasi, ki so sprejete v širši gradbeni okoliš. S prej navedeno odredbo kr. banske uprave so avtomatično morale

slediti tudi posledice: vsi državni uradniki in državni uslužbenci, pa tudi državni upokojenci so bili pomaknjeni glede svojih prejemkov **iz III. v I. draginjski razred.**

Le nekaj je še manjkalo: odobritev gradbenega ministrstva. Ker pa imajo državni uslužbenci v sedanjem gradbenem ministru g. dr. Kreku najboljšega prijatelja, je tudi to šlo vse po sreči. Gradbeno ministrstvo je z odlokom z dne 19. junija 1940, štev. 24.506, izjavilo, da spadajo vsi kraji v regulacijskem območju Ljubljane, ki smo jih zgoraj navedli, v gradbeni okoliš Ljubljane in tako v I. draginjski razred.

Vsi v poštev prihajajoči državni uslužbenci naj torej napravijo, sklicujoč se na odlok gradbenega ministrstva, primerne vloge službenim potom na oblastvo, ki jim nakazuje prejemke. Nekaterim šolam, ki so se podvzale, so denar že nakazali.

—o—

Prehod ljubljanske okolice v I. draginjski razred bo imel za okolico važne posledice. S prihodom denarja se bo izboljšal ne samo gospodarski položaj državnih uslužbencev, temveč ljubljanske okolice sploh. Cene zemljišč in hiš se bodo polagoma dvignile. Mnogi uslužbenci in zlasti upokojenci bodo iskali stanovanja v okolici in ne več v mestu. Občine pa ostanejo kljub temu, da so priključene v širši gradbeni okoliš, še vedno popolnoma samostojne.“

Mi smo v marčni številki „Upokojenec“ z dne 18. marca 1940 objavili poseben članek pod naslovom „Gradbeni okoliš in doklade“. V tem članku smo pojasnili to vprašanje na podlagi pojasnila, ki smo ga prejeli od Finančne direkcije v Ljubljani z izrečno prošnjo za objavo tega pojasnila ter na podlagi izvoda gradbenih okolišev iz regulacijskega programa za mesto Ljubljana, ki ga je dalo mestno poglavarstvo dravski finančni direkciji na razpolaganje in je pri tem pojasnilo, da spadajo tam našete upravne okoliške občine, odnosno njih deli v regulacijsko območje mestne občine ljubljanske, ni pa rečeno, da spadajo v **gradbeni okoliš** mestne občine ljubljanske.

Gradbeni zakon, katerega prvi del je kr. banska uprava z odlokom z dne 13. marca 1938 razširila na ozemlje upravne občine Polje in še na druga v ljubljanski okolici ležeča ozemlja, pa govori o **širšem gradbenem okolišu**, ne pa o regulacijskem območju mestne občine.

Očitano se nam je namreč, da se v svojem članku nismo postavili na zakonsko stališče in zakaj nismo branili pravice državnih nameščencev in upokojencev. Kakor smo zgoraj pokazali, smo pisali točno po pojasnilu finančne direkcije in objavi gradbenih okolišev iz regulacijskega programa za mesto Ljubljana; mestno poglavarstvo ljubljansko je samo pojasnilo Finančni direkciji, da spadajo dotične občine, oziroma njih deli v **regulacijsko območje** mestne občine ljubljanske.

Da pa odlok banske uprave še ni bil dravomočen, je dokaz to, da ga je moralo

odobriti še gradbeno ministrstvo, čigar odlok se je izdal šele dne 19. junija 1940. V tem odloku pa je gradbeno ministrstvo izjavilo, da spadajo vsi kraji v **regulacijskem območju** Ljubljane v **gradbeni okoliš mesta Ljubljane** in da spadajo torej dotične občine, oziroma njih deli v isti draginjski razred kakor mesto Ljubljana.

Po naših informacijah pri učiteljskem združenju smo izvedeli, da so aktivni učitelji v krajih, naštetih v zgoraj omenjenem odloku, res že dobili izplačano razliko, in sicer nazaj, od 1. aprila lanskega leta dalje. Izrazili so tudi mnenje, da jim to pristoja že od leta 1935. dalje, da pa bo mogoče izplačati razlike šele potem, ko bo ministrstvo odprlo predmetni kredit za pretekla proračunska leta. Da je dobilo učiteljstvo izplačane razlike, je razlog ta, da nakazuje učiteljstvu plače kr. banska uprava, ki je že leta 1938. izdala dotični odlok. Informirali pa smo se tudi pri Finančni direkciji, kjer pa do pred kratkim še niso imeli nobenega navodila. Umevno

je, da bodo teh pravic deležni poleg aktivnih nameščencev tudi upokojenci. Treba pa je samo počakati, da dobi Finančna direkcija, kakor tudi železniška direkcija od svojega resornega ministrstva navodila za izplačilo razlik. Umevno je, da obdržimo stvar v evidenci, dokler ne bo dokončno rešena in dokler ne bodo tudi drugim upokojencem izplačane razlike, ki jim pripadajo.

Jasno je pa tudi, da so taki očitki, kakor smo jih zgoraj omenili, neutemeljeni, ker morajo vsi naši tovariši, ki zasledujejo naše delo, brez oklevanja priznati, da storimo vse, kar je v naših močeh, da pripomoremo ne samo svojim članom, temveč vsem upokojencem do njihovih pravic. Nikdar pa ne smejo pozabiti, da naše društvo ne dela zakonov in uredb, temveč da so za to poklicani drugi faktorji in da je naša dolžnost le opozarjati na krivice, vlagati spomenice in posredovati za izpolnitev pravic našim članom.

Siti ne verjame lačnemu

„Glas železničara banovine Hrvatske“, ki izhaja v Zagrebu, je objavil v 2. številki članek, ki ga objavljamo zaardi njegove originalnosti.

„Čim si se, človek, rodil, ti je prvo, da kričiš in protestiraš! Ne zaradi politike ali draginje, temveč ker si gol in bos in — lačen! Treba te je nahraniti in dajo ti mleka. Ako imaš srečo in te more mati hraniti s svojim mlekom, potem je stvar v redu, ker do danes edino matere še niso povišale cene svojemu mleku. Ako pa te morajo iz katerega koli razloga hraniti tako, da kupujejo mleko, tedaj predstavljaš za starše že prvi dan prvi izdatek.“

Dobro je, ako si se rodil davno ali vsaj lani, toda ako si se rodil danes in prečitaš današnje dnevnik, boš videl, da si dražji od tvojega lanskega brata, ker so cene mleku od lani poskočile, plača tvojega očeta pa — ne! Torej, ti si že dražji sin in še je vsa sreča, da tvoj oče tudi ne pije mleka, ker bi on potreboval malo več nego ti, pa bi vso plačo — zapil!

Kakor so poskočile cene mleku, tako so še bolj poskočile cene vsem ostalim živežnim potrebščinam in predmetom, ki jih potrebuješ od rojstva do smrti. Rasteš ti, rastejo stroški, rastejo cene, naglo, rapidno, toda tako ne rastejo — plače. Ako si edinec, potem še Bog pomagaj, ako pa je družina krščanska, pa se drži svetega pisma „Rastite in množite se“ in če vas je četvero, petero, šestero in tako več in tako dalje, potem gorje očetu in materi! Pa še ako so vse ženske... brr...! No, mi vemo, kakšni so starši, in zlasti mati! Njej je vsak otrok ljub, pa si roditelji po vseh silah prizadevajo, da vsakega otroka prehranijo in postavijo na noge. Ti se pa za vse to sploh ne brigaš in ne znaš drugega, nego jokati in kričati, da si lačen. Da stane

to mnogo muke in jada, pa še več denarja, to tebe ne briga. Ti ne veš, da je skrb in jada na pretek, nikakor pa ne in nikdar denarja na pretek! Nasprotno, vedno — premalo! Razen tega vi „paglavci“ ne ostanete vedno pri mleku, hočete kruha in ruha (obleke), pa ne zaslužite niti pol pare, prav za prav nič. Stalno ste pasiva v bilanci ali v hišnem proračunu, aktivni pa, to je vaš ata, on gara, nič ne izvleče in kamor koli se obrne, povsod ga tepe življenje. Ko pa odrastete in postanete ljudje, potem ima on zopet glavno skrb, da vam najde službo, vaš lastni kruh.

Brigajo se stari za vas, hočejo, da vam bi bilo lažje nego njima. Ako je oče n. pr. čuvaj na progi, si prizadeva, da bi mu bil sin vsaj nadzornik proge. Ako je nadzornik proge, da bi bil sin šef sekcije. Ako je šef sekcije, potem direktor itd. Nikdar narobe! Ako uspe v tem, je zadovoljen in ti postaneš „gospod“ uradnik. Ako pa ne uspe — in neuspehov si navadno ti kriv — potem si ti tisti, ki godrnja proti temu „gospodu“ in morda niti ne veš, da je on prav za prav uradniška raja, kakor tudi ti, samo da se oblači v boljšo obleko, vzeto na — kredit!

Težko je življenje! Bilo je in ostane... Toda sedaj že presega vse meje zaradi prevelike in uprav nesramne draginje, ki raste od dne do dne brez ozira in kljub vsem uredbam in naredbam ministrskega sveta in ostalih pristojnih mest. Cene skačejo vedno višje, naše plače pa stojé stalno in spijo mirno, tiho... kakor da po zemlji teče med in mleko. Skoro izgleda, da tudi ti tako zvani merodajni tako mislijo, a ker mi uslužbenci kričimo in pišemo, naj jih, naj se izkričijo, lažje jim bode, papir je potrpežljiv. V ostalem sedaj vsaj lahko pišejo... Mi zopet mislimo, da nas ta gospoda morda ne razume,

ker njihove in naše plače niso iste. Velika je razlika med njimi. Oni so siti, a mi... Oni niso nikakoli majhni uslužbenci, oni ne vedo iz izkušnje, kaj to pomeni od rojstva do smrti biti tako zvana uradniška mizerija in živeti samo od plače, prav za prav od plačice.

Dobro, ako nas današnji ne razumejo, pa je bil nedavno med nekdanjimi ministri financ, ki je začel karijero, kakor se pravi „von pick auf“, to je od začetka. Najprej praktikant, potem dolgo dolgo let uradniček v davčnem uradu in potem uradnik v finančnem ravnateljstvu. Potem šef odseka, pa načelnik, pa premestitev v ministrstvo financ, pa pomočnik ministra in končno — minister financ! Torej ta uradnik še iz dobe pokojne AO monarhije, ta nas je vprav osrečil. On nas je razumel, on se je uživel v jedro, pojmul in čutil, kaj to pomeni biti državni uslužbenec, ki živi od plače. On je — povrhu še „Prečan“ — na neki seji ministrskega sveta leta 1935. (ki je trajala vsega skupaj dve uri) uspel, da je prepričal ministrski svet, da imajo ti in taki državni uslužbenci prevelike in previsoke plače in da je zaradi tega v interesu „državne blagajne“, da se jim „prejemki — znižajo“! In izšla je takoj glasovita uredba o znižanju plač za „samo 7%“ — v resnici pa se je pokazalo 27%. — In od tedaj na noben način ne moremo na zeleno vejo, niti da bi dosegli toliko, kolikor so nam vzeli pred petimi leti, kar nam prav za prav tudi tedaj ni bilo zadosti. Vsak izmed vas ve, vsak izmed vas je občutil in občuti to razliko, vsakdo ve za sebe, koliko ima manj plače, kolika pa je razlika stroškov in cen življenja, tega pa ne veste točno. Zaradi tega evo vam točnih podatkov iz socialno-statistične revije „Indeks“, ki jo izdaja daleč znani strokovnjak v tem vprašanju g. Artur Benko Grado.

Nasproti letu 1935. so porasle cene hrani za 55.63%, obleki in obutvi za 51.74%, stanovanju za 3.6%, kurjavi in razsvetljavi za 38.12% in celokupni stroški življenja za 41.04%.

Toda ena bistvena razlika je proti prej. Ko so začeli rasti stroški življenja, so bile tangirane samo potrebščine, ki se uvažajo, in neki proizvodi, kakor grah, kateremu je cena porasla neodvisno od vojne, zaradi slabe letine. Toda počasi je zajel porast tudi predmete neobhodne potrebe in tako se je začela pojavljati draginja v socialnem smislu. Porasle so cene mleku, masti, krompirju, kruhu. Meso je ostalo na stari ceni. Toda izdatki za meso v gospodinjstvu delavskih družin štirih članov znašajo 20% vseh izdatkov. To je torej važna potrebščina in znaten izdatek. No, sedaj so prišle tudi cene mesa v gibanje in tako se javlja draginja linearno. Ako je procentualni porast draginje tudi manjši, je draginja v celoti večja. Ona je zajela malega potrošnika frontalno in ga razorožila v obrani proti njej.

Kako pa se branijo mala gospodinjstva proti draginji? Z „virmanom“ po-

treb in dosledno z „virmanom“ izdatkov, dokler to gre. Pri hrani se izogibamo živil, katerim cene rastejo, in se zatekamo k tistim, katerim so cene stalne ali pa da padajo. Namesto riža se jemlje ječmenova kaša, namesto pšenične moke koruzna moka, namesto graha vendar cenejši krompir, namesto mesa jajca, kadar jim cena pade, namesto kave surogati.

Plašč, ki je izslužil kakih svojih šest let, se nosi dalje. Kupuje se, ako že mora biti, cenejše blago slabše kakovosti in ruši se dosedanja kontinuiteta v oblačenju in obujanju. Namesto dveh sob se kuri ena ali beži vsa obitelj v kuhinjo. Pa to je izvedljivo samo v gospodinjstvih, ki imajo svobodo „virmana“, v katerih je še prostora za izmenjavanje nad eksistenčnim minimumom v popolnoma fizično-fiziološkem smislu. Če se pa vsa hrana nabavlja za dnevno potrebo, če se živi iz rok v usta, na deset nohtov, če se je tudi doslej kupovala najcenejša hrana z jedilnim listom siromaka, če se je oblačilo v bombaž zadnje kvalitete, če se ne more bežati v kuhinjo, ker se v njej stalno živi: tedaj je tu draginja socialni problem.

Ta problem je deloma neviden, kakor je delno neviden standard življenja vobče. Ker, kakor se kdo hrani, ali ima s čim, da se greje, to je tajnost njegovih štirih sten. Kakšno je njegovo stanovanje, je znano samo njegovi bližnji okolici. Toda obleko in obutev nosi v veliko javnost. In tu se nam odkriva in razkriva marsikatera socialna tajnost. Tudi v normalnih časih se najde bombažna in volnena eleganca, kakor slika iz ulice, po kateri si more večše oko ustvariti sodbo o blagostanju kakega mesta, celo o razdelitvi narodnega dohodka. V to sliko vnese ta mali človek vse nijanse eksistenčnega minuma in bede nasproti socialnemu standardu svoje sredine.

Ker je v teh najmanjših gospodinjstvih zaslužek enak eksistenčnemu minimumu — celo nižjemu od onega, ki se v časopisu „Indeks“ navaja kot zgled — pa često tudi še nižji, tedaj je treba tej skupini najemnih, zlasti nekvalificiranih delavcev poviševati mezde avtomatsko, v razmerju k porastu stroškov življenja. Ako se kje zagrabi tudi več, to ni greh, greh je naše sodobne družbe, če dopušča, da se delavski zaslužek kot nasledstvo dedov še vedno vrti okoli eksistenčnega minuma kot svoje usode.

Ali naj vam naštevam cene posameznih življenjskih potrebščin in njihov rekordni skok? Čemu? To ve vsak in morda tudi merodajni. Oni nas seveda na veliko tolažijo, da nas razumejo... da nam hočejo pomagati... da...

Samo od „razumeti“ do „hoteti“, odnosno od „moči“ do „dati“ je velika razlika in dolga pot. Take in slične izjave smo slišali že v septembru ter v decembru minulega leta, danes pa v koledarju pišejo, da je mesec maj. Od septembra do maja pa je prešlo polnih osem mesecev in obljube so ostale brez „zvonečih novcev“! Sedaj, da je samo šele osem mesecev, toda že dvajset let nam obetajo, pripovedujejo o reševanju uradniškega vprašanja, to je o plačah, pa vsako leto se najde kak kavelj, neko važnejše vprašanje, uradniško pa gre „ad acta“.

(Po „Umirovljeniku“ št. 9 iz l. 1940).

Društvena pisarna je v Wolfovi ulici 10 (Dolenčeva - sedaj Peliconova hiša) preko dvorišča v drugem poslopju, 2. nadstropje. Telefonska št. 4553.

Posvetovalnica — informacije

Železniška vožnja upokojencev brez žigosanja legitimacij.

V 6. številki „Upokojenca“ z dne 13. junija 1940 smo v oddelku „Društvena kronika“ v poročilu o osmi odborovi seji pod št. 3. poročali, da smo vnovič posredovali pri g. generalnem direktorju državnih železnic zaradi povečanja relacije od 20 na 40 km za vožnjo po državnih železnicah brez žigosanja legitimacij in da smo ponovno poslali tudi prepis naše mekdanje vloge in se pri tem sklicevali na osebno intervencijo našega odbornika dr. Vidica pri generalni direkciji v Beogradu. Sedaj smo prejele od železniške direkcije Ljubljana obvestilo z dne 13. julija 1940, št. 18.849/I—40, ki se glasi: „Po nalogu generalne direkcije državnih železnic v aktu št. G. D. 40563/40 z dne 9. julija 1940 se obveščate, da se bo zahteva po spremembi člena 8, točka 7 splošnega pravilnika o voznih ugodnostih glede povečanja relacije od 20 na 40 km obravnavala ob priliki sprememb citiranega pravilnika.“

Šef administrativnega odseka. Podpis.“

Iz tega obvestila vidimo, da se je naša vloga in želja vzela v pretres in tako smemo upati, da se bo naši želji ustreglo, zlasti, ker je našo prvotno vlogo priporočala tudi železniška direkcija v Ljubljani. Stvar obdržimo v evidenci in bomo svojčas obvestili svoje člane o uspehu naših prizadevanj.

Zdravljenje v bolnici milosrdnih sester v Zagrebu.

Neka naša članica se je ponesrečila in so jo prepeljali v bolnico milosrdnih sester v Zagrebu. Obrnila se je na naše društvo s prošnjo, da ji sporočimo, kje in na kakšen način lahko pride do povračila plačanih bolniških stroškov. Naše društvo ji je odgovorilo, da imajo državni upokojenci pravico do brezplačnega zdravljenja v državnih bolnicah v III. razredu. Če se kdo zdravi v II. razredu, mora doplačati razliko dnevnih stroškov med II. in III. razredom. Bolnica milosrdnih sester v Zagrebu sicer ni državna bolnica, vendar ima pravico javnosti in imajo državni nameščenci in upokojenci, kolikor smo informirani, nekaj po-

pusta v II. razredu. Potrebno pa je, da dotični državni nameščeneec, oziroma upokojenec predloži upravi bolnice potrdilo finančne direkcije, ki izplačuje pokojnino, da je res državni upokojenec. To se tudi lahko stori naknadno in bo uprava bolnice gotovo vmila razliko, ki je že plačana. Izključeno je, da bi država (Finančna direkcija) povrnila državnim upokojencem bolniške stroške, plačane v kakih nedržavnih bolnicah.

Kdaj se konča šolsko leto?

Zgodilo se je, da je Finančna direkcija ustavila rodbinsko doklado za hčerko upokojenca, ko se je končalo šolsko leto, to se pravi, ko se je končal pouk na dotični šoli, na kateri se je ta hčerka redno šolala. Finančna direkcija se je postavila na stališče, da je konec šolskega leta, ko preneha pouk in ko so se razdelila izprijčevala koncem junija. Rodbinska doklada za otroka pripada tudi po 16. letu starosti, če se dotični otrok redno šola, in sicer dokler ga vodi pristojna šolska uprava kot svojega rednega učenca. Šolsko leto se pričenja redno vsako leto 1. dne septembra, torej se končava 31. avgusta naslednjega leta, in to zaradi tega, ker se avgusta meseca še vrše različni ponavljalni izpiti, ki spadajo še v preteklo šolsko leto. Zato pripada za učence rodbinska doklada tudi še za mesec julij in avgust in je tako v konkretnem slučaju odločilo tudi finančno ministrstvo z odločbo z dne 22. januarja 1940, štev. 472/I, kakor je o tem poročalo glasilo zagrebškega društva „Umirovljenik“.

Oblastva, ki nakazujejo prejemke, oziroma pokojnine, pa ustavijo izplačilo rodbinske doklade s koncem meseca junija ter o tem obvestijo stranko v primerih, v katerih sinovi, oziroma hčerke dovršijo zaključni razred šole (osmi razred gimnazije, četrti razred meščanske šole itd.). Če se dokaže, da bo dotični dijak(inja) nadaljeval učenje na univerzi (učiteljskišči), se rodbinska doklada zopet izplačuje od 1. julija dalje. Ta ustavitve izplačevanja rodbinske doklade se utemeljuje s tem, da v navedenem primeru učenec s koncem junija — po mnenju oblastva namreč — ni več v evidenci dotičnega učnega zavoda, pa tudi še ne novega zavoda. Zato je treba, da tisti, ki po dovršenem zadnjem razredu kakega zavoda namerava še nadaljevati učenje na kakem višjem zavodu, to takoj javi nakazujočemu oblastvu, da more neprekinjeno prejemati rodbinsko doklado.

Objavljamo tudi predmetna dva paragrafa zakona o srednjih šolah.

§ 26.

Šolsko leto se začne 1. septembra z vpisom učencev za vse razrede in traja do vštetelega 31. avgusta naslednjega leta.

§ 38.

Vsi učenci so redni ter morajo redno prihajati k pouku in se pokoravati šolskemu redu. Za redne učence se smatrajo do konca prihodnjega šolskega leta tudi učenci četrtega in osmega razreda, ki so bili pri tečajnem izpitu odklonjeni za leto dni; toda ti učenci ne smejo obiskovati predavanj. Če se ti učenci ne priklase v določenem roku k izpitu ali sicer priklase, toda odstopijo od izpita ali se pri izpitu znova odklonijo za leto dni, se prestanejo smatrati za redne učence. —

Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev. Oblast. odbor Ljubljana.

Štev. 238/40.

Na XVII. redni letni oblastni skupščini Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev dne 5. maja 1940 v Ljubljani je bila soglasno sklenjena sledeča

RESOLUCIJA:

I.

V dobi, ko se v svetu odigravajo usodni dogodki, ko izginjajo z evropskega zemljevida suverene države in padajo svobodni narodi v sužnost, se slovenski železničarji v vsem obsegu zavedamo resnosti položaja, ki se v njem nahaja tudi naša kraljevina.

Skupščina izjavlja: Jugoslovanski narodni železničarji in brodarji se smatramo za sestavni del vojske in smo pripravljeni na vsakršne žrtve za nedotakljivost državnih meja in svobodo domovine. V teh težkih dneh hočemo biti še bolj kot doslej trdna opora ustavnim nosilcem državne oblasti in narodne obrambne sile.

II.

eleznice so gospodarsko podjetje in žile vsega gospodarskega življenja v državi. S tega vidika vnovič predlagamo:

1. Železnice naj se izločijo iz splošnega državnega proračuna in zakona o državnem računovodstvu; uprava naj dobi neodvisnost z avtonomijo financ, s čimer bo prenehal odtok visokih milijonov iz železniških dohodkov za druge potrebe na škodo železnice in varnosti prometa,

2. Brez odloga naj se izvrši razbremenitev uslužbencev vseh vrst. To je nujno zlasti v ljubljanski direkciji, kjer število uslužbencev ni sorazmerno s storilnostjo in številom uslužbencev drugod. Statistika kaže, da manjka v območju ljubljanske direkcije v razmerju s storilnostjo samo do splošnega povprečja nad 2000 uslužbencev, medtem ko jih je v nekaterih drugih direkcijah toliko in tudi več čez povprečje, kar je treba izenačiti ne le zaradi ubijajoče preobremenitve uslužbencev v ljubljanski direkciji, temveč tudi z vidika slovenskega narodnega gospodarstva.

3. Zakon o državnem prometnem osebju, delavski pravilnik, pravilnik o postranskih prejemkih in pravilnik o službeni obleki naj se prilagode potrebam železničarjev in železniške službe.

4. Pokojninsko zavarovanje delavcev naj se preosnuje. Pokojninsko zavarovanje, kakršnega so dobili delavci s sedanjim Pravilnikom o delavcih državnih prometnih naprav, je nesodobno in nesocialno. Pokojninsko zavarovanje naj se loči od delavskega pravilnika in uredi s posebnim pravilnikom po načelih samouprave in brez kapitalnega kritja.

III.

Draginja je zajela vse življenjske potrebščine in potiska železničarje in ostale državne uslužbence vseh strok v vedno težji eksistenčni boj. Dosedanji oblastveni ukrepi nenaravnega dviganja cen niso ustavili. Uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije ter Uredba o kontroli cen sta ostali brez željenega učinka.

Trditve, da so pretirano visoke cene glavnih domačih kmetijskih pridelkov nujne za okrepitev kmetijskega stanu, je le pretveza, ki je nihče ne more verjeti.

Vedno bolj se kaže, da sta Uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije ter Uredba o kontroli cen le še plašč, pod katerim nekaj veleagrarcev, izvoznikov in spekulantov sebično izkorišča izredne razmere in varno bogati na račun najširših plasti prebivalstva s kmeti vred in na škodo obrambne moči države.

Poudarjamo, da pridobitni stanovi in svobodni poklici korak draginje nekako dohitevajo s paralelnim dviganjem cen in svojih zaslužkov in da delodajalci v teh gospodarskih in poklicnih področjih svojim uslužbencem in delavcem vsaj nekoliko zvišujejo prejemke: le železničarji in ostali državni uslužbenci so na milost in nemilost prepuščeni gmotni in s tem tudi moralni propasti pod pritiskom naraščajoče draginje na eni in padajoče kupne moči svojih nezvišanih prejemkov na drugi strani.

Za pravilno in pravično rešitev tega problema naj kraljevska vlada

1. uravnovesi ali naše prejemke s cenami ali pa cene z našimi prejemki,

2. spremeni Uredbo o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije ter Uredbo o kontroli cen njenemu namenu ustrezno — in tako, da se bo spekulativno dviganje cen brezobzirno zatiralo z drakonskimi kazenskimi sankcijami, kakor se pač kaznujejo dejanja po Uredbi o naglih vojaških sodiščih v pripravljenem, mobilnem in vojnem stanju.

Skupščina naroča upravnemu odboru, naj to resolucijo dostavi na pristojna mesta.

V Ljubljani dne 5. maja 1940.

Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev. Oblastni odbor Ljubljana.

Predsednik skupščine:

Inž. Roglič Stanislav s. r.

Overovatelja zapisnika:

Jenčič Anton s. r.

Repina Josip s. r.

Dopisi

Od nekega orožniškega upokojenca smo preleli naslednje pismo s prošnjo za objavo.

Gospod urednik!

Naj navedem stvarna dejstva na podlagi tozadevnih, sedaj veljavnih zakonov, uredb in naredb, da bomo videli, ali so navedbe pod dopisi v zadnjem „Upokojencu“ štev. 7 z dne 16. julija 1940 resnične ali ne.

1. Po zadnji tozadevni uredbi se je povišala draginjska doklada v pretežni večini samo staroupokojencem.

2. Staroupokojenci prejemajo rodbinsko doklado za ženo, novoupokojenci pa ne.

3. Staroupokojenci ne plačujejo za uradniški pokojninski sklad, pa bodo njih rodbine vseeno prejemale rodbinsko pokojnino; novoupokojenci morajo plačevati v navedeni sklad, da bodo njih žene dobivale pokojnino.

4. Staroupokojenci ne plačujejo kuluka, ne izrednega prispevka, kar vse morajo plačevati novoupokojenci.

5. Staroupokojenci, če so bili upokojeni s polnimi službenimi leti, prejemajo polno pokojnino, novoupokojenci s polnimi ali tudi več službenimi leti prejemajo samo 95% aktivnih prejemkov, pa tudi draginjske doklade.

6. Staroupokojenci dobivajo vedno vso določeno draginjsko doklado, medtem ko se novo-

upokojevcu tudi osebna doklada odreja le po odstotkih kakor pokojnina in

7. Staroupokojevcu so bili upokojeni v dobi, ko so se še razmeroma lahko dobili kakšni postranski zaslužki v raznih industrijskih podjetjih, pa tudi pri občinah, a novoupokojevcem so zaprte do malega vse službe, zaradi velike množine šolane mladine, ki čaka in prosi za zaposlitev. Naj omenim samo občinske tajnike, ki so bili preje največ razni upokojevcu, a sedaj je sprejemanje upokojevcem za to službo zakonomito zabranjeno. — Sprednje velja za nižje upokojevcu.

Res je, da staroupokojevcu prejemajo na ime pokojnine manjše vsote kakor novoupokojevcu, ali njih draginjske doklade so pri mnogih iste kategorije večje kakor celokupni pokojninski prejemki novoupokojevcem.

En primer:

Staroupokojevec, titularni orožniški stražmojster, upokojen po lastni želji leta 1912. s šest službenimi leti, prejema na mesec:

pokojnine din 49.—

osebno dokl. III. r. din 550.—

rodb. dokl. za ženo din 140.— skupaj din 739.—

odbitek: usl. davek din 6.— ostane din 733.—

Novi upokojevec, orožniški narednik, oženjen, upokojen leta 1934. s 15 službenimi leti kot za službo nesposoben proti lastni volji, prejema v smislu čl. 111., 112. in 113. zakona o orožništvu na mesec:

pokojnine din 267.—

osebno doklado din 252.— skupaj din 519.—

odbitek: usl. davek, izredni prispevek k usl. davku, prispevek za uradn. pok. sklad in kuhek, skupaj na mesec din 64.—

ostane čistih na mesec din 450.—

Novoupokojevec prejema torej za svoje daljše službovanje 208.— din pokojnine na mesec manj nego staroupokojevec, ki bi po sedaj veljavnih zakonih niti ne imel pravice do pokojnine.

Tudi orožniški podčastnik z 20. službenimi leti, novoupokojevec, nima toliko pokojnine kakor omenjeni staroupokojevec.

Ne more se vse verjeti, kar je podpisano, pač pa je stvarnost, kar je določeno po zakonih, in na njih podlagi se zamore ugotoviti, kar je navedeno.

Da imajo nekateri staroupokojevcu večje prejemke, kakor bi jih imeli, če bi bili prevedeni na pokojninske prejemke, ki jih prejemajo novoupokojevcu, je razvidno iz tega, kar je navedeno v zadnji uredbi o povečanju doklad državnih upokojevcem, čl. 6, 4. odstavek: „Ako pripada po prevedbi skupnih pokojninskih prejemkov manj, ima upokojevec pravico obdržati dotedanje prejemke.“

Ali ni to prav poseben privilegij staroupokojevcem, da lahko prejemajo tudi več kakor pa njim enaki tovariši novoupokojevcu, ki dobivajo

samo to, kar jim pripada po obstoječih predpisih: nič več in nič manj.

Pravica za vse enako. Kar je kdo zaslužil, to naj dobi. Ne eden več, drugi manj iste stopnje, enakih službenih let. Da bi se pa to zamoglo doseči, je nujno potrebno zenačenje vseh državnih upokojevcem. Pa ne tako, da kdor ima več, nego kar mu pripada po predpisih, lahko obdrži. Ne, vsak staroupokojevec mora biti popolnoma izenačen z novoupokojevcem z enakimi pogoji, ne pa da bi obdržal višje pokojninske prejemke, to je, vsak mora pristati, da se prevede na nove prejemke, ne pa samo tisti, ki prejemajo manj nego enaki novoupokojevcu.

Z navedenim pa ni mišljeno, da niso državni upokojevcu vseh vrst, pa tudi aktivni tovariši, nujno potrebni pomoči, ker jih najbolj tare vedno večja draginja.

Opomba uredništva: Radi smo dali prostora tudi temu dopisu, da se čuje več glasov in mnenj.

Iz položnice A. B., davčnega zvaničnika v p. iz Marenberga:

Jaz pozdravljam društvo naše,
ki ne misli samo nase;
briga se povsod okol,
za društvenike pa še najbolj.
Veliko ste že dobrega storili,
veliko uspehov pridobili;
Bog ve, kaj bi bilo že iz nas
ako ne bi bilo Vas!
Zdaj poviška nisem bil deležen,
pa sem vseeno Vam hvaležen,
vsaj nekaj sotrpimov ste rešili,
da bodo bolj pokonc' hodili.
Jaz pa nisem dobil nič,
ko je zapel april; majniški tič,
jaz znam, da ne boste prej mirovali,
da boste temo in krivico vso oprali.

Vas pozdravlja

A. B.

Naši novi člani

V drugem četrtletju 1940 so pristopili sledeči novi člani:

75. Burja Lija, učiteljica v p. v Krškem.
76. Braz Ema, vdova po rešpicientu fin. kontrole v Mostah.
77. Betriani-Vink Antonija, učiteljica v p. v Tez nem pri Mariboru.
78. Brezovnik Frančiška, žel. uradnica v p. v Mariboru.
79. Colija Anton, žel. delavec v p. v Kamniku pri Preserjah.
80. Čretnik Zmagoslava, vdova po inšp. fin. kontr. v p. v Mariboru.
81. Čulk Alojzija, vdova po šol. upravitelju v Mariboru.
82. Fink-Einspieler Štefka, učiteljica v p. v Mariboru.

83. Gruden Marija, vdova po admin. kapetanu v Ljubljani.
84. Grilanc Karol, upokojevec v Celju.
85. Hladnik Martin, žel. vlakovodja v p. v Ljubljani.
86. Ipavc Ana, vdova po majorju v Mariboru.
87. Ilesič Oroslov, inšpektor drž. žel. v p. v Ljubljani.
88. Igljč Kornelij, šol. uprav. v p. v Dolskem.
89. Jamšek Jerica, vdova po pol. detektivu v Ljubljani.
90. Jutraš Leopoldina, učiteljica v p. v Ljubljani.
91. Jutraš Ludovik, viš. davčni kontrolor v p. v Ljubljani.
92. Kenda Angela, učiteljica v p. v Kamniku.
93. Knižic Emil, podpolkovnik v p. v Ljubljani.
94. Kavčič Franc, nadučitelj v p. v Dev. Mar. v Polju.
95. Kosi Cecilija, sirota po učitelju v Mariboru.
96. Koprivnikar Avgusta, vdova po strojevodji v Litiji.
97. Kovač Alojzij, upokojevec v Poljanah, p. Prevalje.
98. Kocijančič Marija, vdova po poslovodji obrt. šole v Vrbnjah.
99. Keržan Valentin, žel. kvalif. delavec v p. v Lamiščah.
100. Kralj Miha, žel. delavec v p. v Ljubljani.
101. Kavc Blaž, orož. stražmojster v p. v Kranjski gori.
102. Lapačine Marija, učiteljica meščanske šole v p. v Ljubljani.
103. Lovše Ivan, učitelj v p. v Mariboru.

(Dalje sledi.)

Uradne ure v društveni pisarni ob delavnikih od 10. do 12. ure dopoldne; če je pisarna popoldne odprta, se morejo tudi popoldne dobiti informacije.

Glasilo banovinskega društva državnih in samoupravnih upokojevcem za dravsko banovino v Ljubljani. Predstavnik dr. Ivan Vrtačnik. — Odgovorni urednik Anton Spendè. — Tisk J. Blasnikova nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Predstavnik L. Mikuš. — Vsi v Ljubljani.

Iščem

vinogradnega paznika

z orožnim listom, proti dobri nagradi, za čas od 15. septembra do 20. oktobra. Ponudbe pod »Energičen« na upravo lista.

Sprejemem hišnika,

ki se razume na obdelovanje, vrta za vilo pod Šmarno goro. Ponudbe na upravo Upokojevcem pod oznako »Stanovanje in 200 din.«

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin ^{r. z.} _{z o. z.}

Ljubljana, Vodnikov trg štev. 5 - Telefon štev. 4421

DRŽAVNI USLUŽBENCI IN UPOKOJENCI! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadruga prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecijske blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi itd.

Širite zadrugo misel med svojimi tovariši!